

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України

"Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо зменшення тиску контролюючих органів на платників податків"

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

23 травня 2020 року набрав чинності Закон України №466-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві" (далі – Закон №466), яким були запроваджені, зокрема, кардинально нові фіскальні інструменти, дискреційні та корупційні норми та значно розширені повноваження контролюючих органів.

Закон №466 змінив філософію взаємовідносин між контролюючими органами та бізнесом в бік посилення впливу податкових органів та обмеження реалізації прав платниками податків. Баланс, який намагалися вибудувувати впродовж багатьох років, був порушений.

Про негативний вплив норм Закону №466 ще під час його розгляду у Верховній Раді України та протягом 3,5 місяців під час його розгляду Президентом України наголошували всі бізнес-асоціації, представники експертного середовища та підприємці.

Проте, Закон №466 був підписаний Президентом України з умовою дослухатися до вимог бізнесу та підготувати необхідні зміни, які б виключали всі резонансні та дискреційні норми.

У зв'язку з цим до законопроекту, який паралельно розглядався у Верховній Раді України стосовно функціонування електронного кабінету та спрощення роботи фізичних осіб-підприємців, було включено незначну частину норм, які змінюють положення, прийняті Законом №466.

Проте, Закон України №786-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо функціонування електронного кабінету та спрощення роботи фізичних осіб-підприємців" абсолютно не врегулював спірні питання, які виникли у бізнесу та експертному середовищі після набрання чинності Законом №466, на виключенні яких наполягав і Президент України.

Залишились норми щодо розширення сфери застосування ділової мети у господарських відносинах між платниками податків, щодо запровадження дискреційної системи штрафних санкцій та відповідальності платників податків, щодо введення корупційної концепції провини, за якої контролюючі органи отримують право на власний розсуд тлумачити норми права та обставини у діях

платників податків, а також визначати наявність вини у таких діях платників податків.

Зазначені норми набирають чинності з 1 січня 2021 року, що негативно позначиться на умовах ведення бізнесу в Україні, та у період спаду економіки, посиленого наслідками карантинних заходів, посилить адміністративний тиск контролюючих органів на платників податків, збільшить неоднозначні тлумачення окремих законодавчих норм та пов'язані з цим корупційні ризики.

2. Мета і шляхи її досягнення

Метою законопроекту є усунення ряду дискреційних та корупційних норм в податковому законодавстві, відновлення окремих положень, що дозволить платникам податків повною мірою реалізовувати свої права, а також скасування ряду положень, які збільшують тиск контролюючих органів на платників податків та повинні набирати чинності з 1 січня 2021 року.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується:

- скасування оцінки операцій з нерезидентами на предмет чи є в них економічний ефект (ділова мета) з одночасним виключенням норми, за якою фінансовий результат податкового (звітного) періоду збільшується на суму витрат, понесених платником податків при здійсненні операцій з нерезидентами, якщо такі операції не мають ділової мети. При цьому пропонується зберегти застосування концепції ділової мети виключно в межах статті 39 Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення;

- скасування інституту вини при порушенні платниками податків податкового законодавства, визначення "винні діяння" і "діяння, вчинені умисно", встановлення контролюючими органами вини особи, які набирають чинності з 1 січня 2021 року;

- скасування корупційного механізму дослідження питання наявності або відсутності обставин наявності вини платника податків в порушенні податкового законодавства, які буде встановлювати спеціальна комісія контролюючого органу з питань розгляду заперечень платників податків;

- скасування норми щодо застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) в залежності від встановлення контролюючими органами вини платника податків (винні діяння/діяння, вчинені умисно);

- виключення ряду норм щодо посилення фінансової відповідальності платників податків;

- виключення положень щодо розширення застосування пені на суми штрафних (фінансових) санкцій, не сплачених у встановлені законодавством строки;

- скасування можливості внесення змін до річного плану-графіка проведення документальних планових перевірок;
- відновлення загального строку давності (до 3 років), в межах якого контролюючий орган має право провести перевірку та самостійно визначити суму грошових зобов'язань з податку на доходи фізичних осіб, військового збору;
- відновлення права платників податків не збільшувати фінансовий результат до оподаткування на суми штрафів та пені, нараховані контролюючими органами та іншими органами державної влади за порушення вимог законодавства;
- відновлення норми щодо зупинення проведення планової та позапланової перевірки лише для великих платників податків (Закон №466 надав право контролюючим органам зупиняти проведення перевірок всіх платників податків);
- запровадження захисту платника податків від відповідальності при неможливості вчасного відновлення втрачених чи пошкоджених документів у разі незалежних від платника податків обставин;
- відновлення скорочених строків надання платникам податків індивідуальних податкових консультацій (з 40 днів до 35 днів);
- відновлення права фізичних осіб-підприємців відображати у витратах поточного періоду витрати на проведення реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Основним нормативно-правовим актом, що регулює відповідні питання, є Податковий кодекс України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту не вимагатиме витрат із Державного бюджету України.

6. Прогнозовані соціально-економічні та інші наслідки прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту забезпечить зменшення тиску контролюючих органів на платників податків, убезпечить від корупційних ризиків, відновить захист платників та прозорість контролюючих органів в адмініструванні податків, що позитивно вплине на умови ведення бізнесу.

Народні депутати України

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Южаніна Ніна Петрівна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B0400000027292800AE9F8500
Дійсний до: 02.07.2022 11:51:12

Апарат Верховної Ради України
№ 199д9/1-2020/163693 від 22.09.2020

202801